

مشاوره تحصیلی : انسان در طول زندگی خویش همواره در حال انتخاب است. اما اهمیت همه ی انتخاب ها به یک اندازه نیست؛ برخی بسیار مهم و برخی کم اهمیت هستند! انتخاب های مهم در تعیین سرنوشت افراد تاثیر بسزایی دارند. یکی از انتخاب های مهم انتخاب رشته ی تحصیلی در دوره ی متوسطه است.

اهمیت انتخاب رشته بدان جهت است که انتخاب رشته در دوره ی متوسطه با انتخاب رشته در دانشگاه مرتبط می باشد و رشته ی دانشگاهی فرد را برای انتخاب شغل خاصی آماده می کند و شغل هر فردی نیز از جنبه های مختلف بر زندگی وی تاثیر زیادی دارد و در واقع «انتخاب رشته، انتخاب راه زندگی است».

مهم این است که فرد آگاهانه و بر اساس ملاک ها و معیارهای صحیح، رشته ی خود را انتخاب نمایند. زیرا انتخاب درست :

موفقیت تحصیلی، رضایت شغلی، پیشرفت در کار، کسب در آمد، لذت از زندگی، موقعیت اجتماعی و شکوفایی استعداد های فرد را بدنبال دارد و در مقابل انتخاب نادرست به افت تحصیلی، شکوفا نشدن استعداد های فرد، هدر دادن سرمایه ی گرانبهای عمر، عدم رضایت شغلی و سرخوردگی فرد منجر می شود.

برخی افراد به دلیل انتخاب رشته ی نادرست در سال دوم یا سوم مجبور به تغییر رشته می شوند؛ شاید تعجب آور باشد اما دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد هم بوده که از رشته ی تحصیلی خود رضایت نداشته و پس از ۵ تا ۶ سال تحصیل در دانشگاه تصمیم گرفته که مجددا در آزمون سراسری شرکت کند و در رشته ی دیگری ادامه ی تحصیل دهد و این یعنی هدر دادن عمر!

ملاک های انتخاب رشته :

در انتخاب رشته باید به دو اصل اساسی توجه داشت:

الف) شناخت خود

ب) شناخت رشته های دانشگاهی.

اگر در انتخاب رشته ی تحصیلی این دو اصل به طور همزمان مورد توجه قرار گیرد نتیجه ی آن موفقیت تحصیلی و در نهایت رضایت شغلی خواهد بود که این امر در زندگی هر فردی بسیار مهم است. در اینجا هر یک از اصول اساسی انتخاب رشته را به صورت جداگانه مورد بررسی قرار می دهیم :

الف) شناخت خود

۱- شناخت رغبت و علاقه ی خود : یکی از عوامل مهم در انتخاب رشته، شناخت رغبت و علاقه ی دانش آموز می باشد. رغبت به معنای میل و اراده است و علاقه یعنی به دل دوست داشتن! رغبت بالا به یک رشته ی تحصیلی باعث پشتکار، جدیت، و لذت بردن از زندگی می شود. برای مشخص شدن این موضوع از دانش آموزان آزمون رغبت سنج استرانگ شغلی به عمل می آید.

۲- شناخت استعدادهای خود : استعداد از یک نظر یعنی «توانایی بالقوه ای که فرد را برای انجام دادن کار آماده می کند». اگر رشته ی تحصیلی متناسب با استعداد فرد باشد، امکان رشد و شکوفایی استعداد های نهفته فرد فراهم می شود و موفقیت تحصیلی و شغلی را بدنبال خواهد داشت. برای مشخص شدن استعداد دانش آموزان نیز آزمون تشخیص استعداد تحصیلی که شامل ۱۱ خرده آزمون می شود انجام می شود.

۳- شناخت سوابق تحصیلی خود : اینکه دانش آموز در درس های مرتبط با رشته ی تحصیلی مورد علاقه ی خود چه نمراتی

کسب کرده به شناخت توانایی های فرد برای انتخاب رشته کمک می کند. سوابق تحصیلی در واقع توانایی دانش آموز را در درس های مختلف نشان می دهد و این مساله در انتخاب رشته مهم است.

۴- شناخت ارزش های خود : ارزش ها یعنی آنچه در تحصیل و شغل آینده برای شما اهمیت دارد. هدف شما از انتخاب رشته و در نهایت انتخاب شغل چیست؟ ارزش های شما کدام است؟ درآمد، شهرت، خدمت، استقلال در کار، امنیت کار، مسوولیت، موقعیت اجتماعی و ... یا ترکیبی از اینها؟!

۵- شناخت تیپ شخصیتی خود : تیپ شخصیتی افراد در ارتباط با نوع مشاغل مهم است. جان هالند معتقد است می توان افراد را در یکی از شش تیپ واقع گرا، جستجوگر، هنری، اجتماعی، متهور، و قراردادی طبقه بندی کرد. وی برای هر کدام از این تیپ های شخصیتی شغل های خاصی پیشنهاد می کند. به عنوان مثال تیپ واقع گرا اشخاصی هستند که توانایی بدنی و مکانیکی دارند، ترجیح می دهند با اشیاء ماشینها، ابزارها، گیاهان، حیوانات کار کنند و در فضای باز باشند. شغل های مناسب این تیپ مکانیک - ساخت و تولید، کامپیوتر - سخت افزار، ورزشکاری، نظامی گری، صنعت و کشاورزی، خدمات حفاظتی، و ... می باشد.

و سرانجام اینکه به تعبیر مولوی: «هر کسی را بهر کاری ساختند/ میل آن را در دلش انداختند».

(ب) شناخت شاخه ها و رشته های تحصیلی :

برای انتخاب رشته ی تحصیلی، داوطلب شخصا بایستی نسبت به رشته های مختلف یک شناخت نسبی داشته باشد. انتخاب رشته ی تحصیلی حق مسلم هر فرد است ولی از این حق باید آگاهانه، مسوولانه و با مشورت از دیگران استفاده نماید. به طور معمول هر فردی، شغل یا مشاغل خاصی را برای آینده ی خود در ذهن می پروراند؛ یکی مهندسی، یکی پزشکی، یکی حقوقدان و... بنابراین رشته ای که فرد انتخاب می کند باید با شغل مورد علاقه اش همسویی داشته باشد.

در رابطه با شناخت رشته ی تحصیلی، باید به چند سوال اساسی پاسخ داد :

۱- ماهیت رشته چیست؟ یعنی اینکه این رشته در باره چه موضوعی و چه مسایلی بحث می کند؟ آیا این رشته مورد علاقه ی وی می باشد؟

۲- توانایی های علمی مورد نیاز برای تحصیل در این رشته چیست؟ آیا او این توانایی ها را دارد؟ سوابق تحصیلی وی تایید کننده این توانایی ها می باشد؟

۳- توانایی فارغ التحصیلان این رشته چیست؟ یعنی فرد پس از فارغ التحصیلی چه کارهایی می تواند انجام دهد؟ آیا او این کارها را می تواند انجام دهد و به آن ها علاقه مند است؟ ارزش ها و تیپ شخصیتی وی با این رشته هماهنگی دارد؟

۴- بازار کار این رشته «به طور نسبی» چگونه است؟ گسترده یا محدود است؟ در همه جا کار هست یا در مناطق خاصی باید کار کرد؟ آیا نیاز به سرمایه ی زیاد دارد یا با سرمایه ی اندکی می توان کار کرد؟ فرد تا چه اندازه می تواند به طور مستقل کار کند؟ صرفا دولتی است؟ یا به طور خصوصی هم می توان کار کرد؟ یا به هر دو شکل می توان مشغول به کار شد؟

۶- شرایط ادامه تحصیل در این رشته چگونه است؟ تا چه مقطعی می خواهد و می تواند ادامه ی تحصیل دهد؟

بهترین راه انتخاب رشته ی تحصیلی آن است که دانش آموز بتواند بین «خود» و «رشته» یک نوع هماهنگی برقرار نماید. یعنی خود را بشناسد (شناخت خود) و در کنار آن ویژگی های رشته ی تحصیلی هم بشناسد (شناخت رشته) و بررسی نماید که آیا شاخه و رشته ی تحصیلی با علاقه، استعداد، سوابق تحصیلی، ارزش ها و تیپ شخصیتی وی هماهنگ می باشد یا نه؟! شناخت

ویژگی های شخصی و ویژگی های رشته و ایجاد هماهنگی بین این دو اصل مهم، نتایج ارزشمندی بدنبال خواهد داشت که عبارتند از :

۱- موفقیت تحصیلی ۲- رضایت شغلی

رزاق خواجه زاده - مشاور تحصیلی

برای مشاهده دیگر مقالات رشته شناسی کلیک کنید